

Politieke Recherche afdeling

te 's-Gravenhage

Dienst B

PROCES VERBAAL

Op heden 6 juni 1947, verscheen voor mij, Jacob Glasbergen, rechercheur bij de politieke recherche afdeling te 's-Gravenhage, tevens onbezoldigd ambtenaar van politie:

Maria Johanna Smit

Oud 31 jaar, ongehuwd, van beroep winkelierster, wonende te Rijswijk Haagweg 111, die aangifte deed van een inval door de S.D., waarbij drie joden werden gearresteerd en aangeefster voornoemd tot de bevrijding gedetineerd is geweest. Zij verklaarde als volgt:

“In april 1943 heb ik de Joodse familie genaamd H.I. van der Hoek bij mij in huis genomen. Deze familie bestond uit vader, moeder die van haar meisjesnaam was genaamd Polak en dochtertje.

Ongeveer in augustus 1943 kwamen twee personen bij mij aan huis die zo zij zeiden kwamen kijken of wij papier in huis hadden wat niet mocht.

Eén van deze personen was WESTERDIJK. Aangezien mijn moeder erg zenuwachtig deed liepen voornoemde personen ook de kamer in alwaar ik juist bovengenoemde familie onder de vloer had geholpen. Het luik van de vloer stond nog open waarop zij vroegen, waarom staat dat luik open.

Ik antwoordde hun, dat ik in verband met het overlijden van mijn vader de boel aan het opruimen was, waarop zij met een batterij onder de vloer keken. Zij ontdekten toen de Joodsche familie voornoemd en vroegen aan de heer HOEK of hij Ariër was ja of neen. De heer HOEK antwoordde dat hij niet Ariër was, waarop voornoemde personen weer zijn vertrokken.

De joodse familie Hoek is toen enige weken op een ander adres geweest doch daarna weer bij mij ondergedoken. Op 20 januari 1944 kwamen er plotseling vier personen van de S.D. die voornoemde familie HOEK toen gearresteerd hebben.

De foto's welke u mij toont. Ik, verbalisant toon aangeefster Smit vier foto's waarop afgebeeld KOCH, NAGEL, BULDER en WESTERDIJK en waarop vier personen zijn afgebeeld, zijn de personen die op 20 januari 1944 de arrestatie hebben verricht.

Even voor deze arrestatie kwam WESTERDIJK in mijn zaak die enige puntjes voor een potlood van mij kocht. Kort daarop kwamen de vier voornoemde S.D. lieden binnen en liepen direct het hele huis door. WESTERDIJK zeide tegen mij: de puntjes waren best. Wij waren juist aan het koffiedrinken

in de kamer met de familie HOEK, dus werden op heterdaad betrapt. De heer HOEK werd naar boven gebracht alwaar de goederen van de joodse familie verborgen waren.

Zo de heer HOEK mij later vertelde in de auto waarmee wij naar 'Windekind'¹ werden gebracht is hij boven ook geslagen door een van de S.D. lieden.

Bulder is het meest beneden gebleven en zat mij steeds achterna zeggende die moeten wij hebben.

Ook heeft Bulder het 12-jarige dochttertje van de familie HOEK ondervraagd o.a. wie voor de bonkaarten zorgde en waar of zij voordien ondergedoken waren geweest.

Na het een en ander kapot geslagen te hebben o.a. een bord waarop voortellende een potret van Hare Majesteit de Koningin werden wij de familie HOEK en ik eerst gebracht naar het politiebureau te Rijswijk. Vandaar werden wij door twee politieagenten van Rijswijk naar Windekind gebracht.

Vornoemde S.D. lieden zijn direct doorgegaan naar de familie HEIJ² wonende Blijenburgstraat 19 te Voorburg alwaar ook vier joden waren ondergedoken en de familie HOEK ook ondergedoken was geweest.

Het is niet uitgesloten dat HOEK het adres van HEIJ voornoemd heeft verteld aan de S.D. lieden doch zeker weet ik het niet. Mevrouw HOEK en haar dochttertje hebben in ieder geval niet verteld het adres van HEIJ want anders had ik het zeker gehoord aangezien ik steeds bij hun gebleven ben.

Toen voornoemde S.D. lieden ook aan villa Windekind gearriveerd waren heeft BULDER met een stoffer de heer HOEK mevrouw HOEK en het dochttertje links en rechts in het gezicht geslagen.

Ik hoorde toen de heer HOEK de naam VAN LEEUWEN noemen. Deze VAN LEEUWEN was ondergedoken bij HEIJ voornoemd, doch ik heb zelf gezien de de familie VAN LEEUWEN en de familie WAYSBAUM toen al waren gearresteerd.

Ik werd niet verhoord in Windekind daar ik te brutaal was zo zij zeiden doch overgebracht naar de cellenbarakken aan de Van Alkemadelaan.

Vandaar werd ik via Vught op 6 september 1944 op transport gesteld naar Duitschland, alwaar ik tot de bevrijding gedetineerd geweest ben. Zo ik later vernomen heb van een zuster van mevrouw HOEK is de familie HOEK bestaande uit vader, moeder en kind op 11 februari 1944 vergast te Auswitz. Deze zuster is genaamd Mevrouw VINK en woont Verhagen Metmastraat No. 58 te Rijswijk.

Na bovengenoemde arrestatie is BULDER tweemaal nog bij mijn moeder geweest om te vragen voor goud en zilver, hetgeen eigendom was van de familie HOEK, doch hij heeft nimmer iets gekregen aangezien mijn moeder de eigendommen van HOEK had overgedragen aan de zuster van mevrouw HOEK voornoemd.

Meer is mij niet bekend.

¹ Begin 1942 werd de villa gevorderd door de Duitsers, die er een afdeling van de Sicherheitsdienst (SD) onderbrachten, *IV B 4-Den Haag*, de Nederlandse afdeling van *Referat IV B 4*. Villa Windekind was het gespecialiseerde politiebureau van de Sicherheitspolizei waarin de opsporing en het verhoor van ondergedoken Joden en hun helpers waren geconcentreerd.

² Dirk Johan Heij (Dirk was meubelmaker en had op zolder zijn werkplaats, waar zijn kleinkinderen altijd mochten spelen) en Theodora Antoinetta Boer.

Na voorlezing en volharding tekent zij in concept:

M.J. Smit

Hiervan op ambtseed opgemaakt dit proces-verbaal gesloten en getekend te 's-Gravenhage,
6 juli 1947.

De ambtenaar van politie W.G.J. Glasbergen

Gezien;

Voor eensluidend afschrift

Conform origineel

De ambtenaren van Politie